

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Bakalářská práce

Porovnání dostupnosti sociálního bydlení v regionu Českých
Budějovic, Písku a Jindřichova Hradce

Autor práce: Štěpán Karásek

Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Šetek, Ph.D.

Studijní program: Sociální a charitativní práce (PS)

2022

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích 28.3. 2022

.....

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Jaroslavu Šetkovi, Ph.D. za trpělivost, vstřícnost a skvělé rady. Dík patří také mým blízkým, kteří mi poskytli prostor a podporu během psaní této práce.

Obsah

Úvod	5
1. Aplikovaná sociální politika.....	6
1.1. Přístupy sociální politiky.....	6
1.2. Aktéři sociální politiky.....	7
1.3. Principy sociální politiky	7
1.4. Bytová politika jako oblast sociální politiky.....	10
1.5. Trh s byty	10
2. Aplikovaná sociální práce	11
2.1. Sociální práce s lidmi bez domova.....	11
2.1.1. Faktory přispívající k nárůstu bezdomovectví.....	12
2.1.2. Bezdomovectví podle typologie ETHOS	13
2.1.3. Počet lidí bez domova na území ČB, Tábora, JH	14
2.2. Bydlení pro osoby bez domova v jednotlivých regionech	14
2.2.1. Region Jindřichův Hradec	14
2.2.2. Region České Budějovice	16
2.2.3. Region Písek	18
3. Sociální bydlení	21
3.1. Druhy sociálního bydlení	23
3.1.1. Housing first	23
3.1.1.1. Principy housing first	23
3.1.2. Housing ready	26
3.2. Zákon o sociálním bydlení	26
4. Použité metody při sběru dat.....	27
Závěr	29
Seznam použitých zdrojů	31
Knižní zdroje.....	31
Internetové zdroje	32
Abstrakt	35
Abstract.....	36

Úvod

Téma bydlení – u někoho přijde toto téma na řadu dřív a u někoho později. Jsou však tací, na které řada nepřijde nikdy, alespoň tak to vnímají. Sociální bydlení však může být možností pro lidi bez možností. Jakožto mladý člověk vnímám, že získat bydlení je čím dál tím složitější, a to se také otisklo na volbě mé bakalářské práce. Sociální bydlení a projekty s tím spojené mi připadají neskutečně užitečné, protože ukazují nový směr v oblasti redukce bezdomovectví.

V této práci chci objasnit pojem sociálního bydlení, jeho druhy a zjistit dostupnost (ta je měřena jako počet lůžek na počet lidí potřebující tato lůžka). Proto jsem se v této práci zaměřil na to, co je sociální bydlení, s tím společnou bytovou politikou, sociální práci a sociální politiku, která je všem těmto disciplínám nadřazená. Jako cíle jsem si vytyčil, popsat co sociální bydlení je a jaké jsou jeho druhy, jaká je dostupnost sociálního bydlení ve vybraných regionech. Dále jsem chtěl poukázat na nezlomné pouto mezi sociální politikou a sociální prací. Města, která jsou předmětem zkoumání byla vybrána se snahou o pokrytí různých velikostí měst. České Budějovice jakožto krajské město s největším počtem obyvatel, a sociálních služeb věnujících se osobám bez domova. Zároveň je to také mé rodné město a město kde sídlí univerzita, dávalo tedy smysl vybrat České Budějovice. Jindřichův Hradec je na druhé straně město s nejmenším počtem obyvatel. Jelikož se Jindřichův Hradec zapojil do pilotního ověření sociálního bydlení, projektu evropské unie. Proto mi přišlo vhodné jej porovnat s ostatními městy. Město Písek jsem zvolil z důvodu, že mělo kvalitně zpracovanou koncepci bydlení, ze které jsem mohl čerpat informace, dále se také jedná o město zaštiťující druhou pozici, tedy z hlediska obyvatel druhé největší vybrané město.

Práce je koncipovaná do tří kapitol, které mají své doplňující podkapitoly. Sociální politika je kapitola první, protože jakožto disciplína zaštiťuje obsah dalších kapitol. Druhá kapitola je věnovaná sociální práci, se zaměřením na osoby bez domova. Třetí kapitola se zabývá sociálním bydlením, v této kapitole jsem se zaměřil na přístup bydlení především, který vnímám jako budoucnost boje s bezdomovectvím.

V této práci jsem hlavně čerpal z knihy sociální politika od Vojtěcha Krebse, v oblasti sociální práce jsem využil velké zásoby možností poskytnuté od Oldřicha Matouška. A pro popsání přístupu bydlení především jsem zvolil knihu model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek od Sama Temberise, zakladatele tohoto přístupu, ta mi opravdu pomohla proniknout a pochopit na čem tento přístup stojí. Poté jsem také čerpal z internetových zdrojů, jako je periodikum Sociální práce/Socialna práca, který poskytuje i skvělé články. Důležitými zdroji také byly koncepce bydlení jednotlivých měst, které uváděly nepostradatelné údaje.

1. Aplikovaná sociální politika

Sociální politika se stala v dnešním světě fenoménem hojně užívaným, sporným, častokrát i různě vyloženým a k tomu také nákladným na veřejné zdroje. Význam sociální politiky můžeme vysvětlit jako politika, která se zaměřuje na člověka, jeho rozvoj a zlepšování jeho podmínek k životu, dispozic a také na rozvoj kvality života a osobnosti člověka.¹ Jiný pohled na sociální politiku říká, že se jedná o nepřetržitou snahu dílčích sociálních subjektů změnit, vylepšit nebo udržet v provozu soukromý, státní nebo nestátní sociální systém.²

Sociální politika má své místo všude tam kde je nějaký společenský celek. Je velmi důležitou součástí celého společenského systému. Každá společnost se dělí do určitých částí, které spolu musí vzájemně fungovat a také se rozvíjet. Sociální politika je právě jednou z těchto částí. Jakožto politika ovlivňuje důležitou část života společnosti a tím si zajišťuje významné a nezastupitelné místo. Specifickou vlastností této politiky je také to, že se dokáže rozvíjet v rámci celého společenského systému, jeho prostřednictvím a zároveň také dokáže působit na rozvoj právě tohoto systému. Sociální politiku můžeme dále popsat jako nedílnou součást moderní společnosti. Zaměřuje se na rozvoj sociální sféry a snaží se odpovídat na otázky, kterých si nevšímají nebo na ně neodpovídají jiné sféry sociálního života.³

1.1. Přístupy sociální politiky

Jistěže je sociální politika velmi důležitá, ale také složitá. Možná i z toho důvodu vzniklo tolik různých vysvětlení sociální politiky. Nejvíce matoucí je, že každé vysvětlení má pravdu v nějakém směru. Pro snadnější porozumění se dá sociální politika rozdělit na dva přístupy.

První přístup se zaměřuje na širší pojetí sociální politiky. V tomto případě se sociální politika popisuje jako přímé jednání státu, ale také jiných subjektů, které mohou nějakým způsobem ovlivnit sociální sféru společnosti. V tomto pojetí, kterému se říká sociální politika v širším slova smyslu je chápána jako aktivity, které se vážou na životní podmínky lidí. Širší pojetí je také velmi důležité pro dlouhodobé koncepční úvahy o sociální politice, napomáhá s volbou typu sociální politiky a také s vytvářením sociálních programů. Takový přístup ovšem přináší i negativa, kterými jsou vysoká náročnost a velká časová investice. Na druhou stranu se jedná o potřebnou zpětnou vazbu, která poskytuje možnost podívat se na sociální politiku jako systém s interními vazbami a také vazbami na okolí společnosti.⁴ Druhým přístupem je sociální politika vymezená v užším slova smyslu. Cílem tohoto pojetí je zaměřit se na sociální rizika, přesněji řečeno na jejich negativní důsledky, kterými může být stáří, nemoc nebo invalidita. Napomáhá také při odstraňování sociálních tvrdostí, které většinou následují tržní mechanismus. Jedná se například o chudobu nebo nezaměstnanost. V rámci tohoto pojetí se sociální politika více zaměřuje na vytváření opatření v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení. Napomohlo také při ekonomické transformaci, zajistit sociální smír. I v dnešní době má svou opodstatněnost.

¹ Srov. KREBS, V.; DURDISOVÁ J. *Sociální politika*, s. 13.

² Srov. MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*, s. 155.

³ Srov. KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 13-14.

⁴ Tamtéž, s. 24.

Dělení sociální politiky neprobíhá pouze v rámci obsahu, ale také dle volby přístupu použitého k řešení problému. Dalším dělením je tedy aktivní a pasivní sociální politika. Aktivní nebo perspektivní sociální politika, se v první řadě snaží o prevenci vzniku sociálních problémů. Tato prevence může fungovat díky přijetí systémových opatření jako je změna sociálního systému a pravidel, nebo také přijetím opatření, které pokládají základy pro úspěšné řešení možných dopadů sociálních problémů. Pasivní neboli retrospektivní se především soustředí na vyřešení již existujících sociálních problémů. Z toho důvodu je tento přístup vždy jen reaktivní. Použití těchto přístupů je různé. Nemůže být ani jednotné, protože samotná realita a problémy s ní spojené jsou velmi různé. Dá se však s jistotou říct, že vždy jde o nějakou kombinaci těchto přístupů.⁵

1.2. Aktéři sociální politiky

Sociální politika může být pouze tam kde je nějaký společenský celek. To poukazuje na to, že v sociální politice jsou zapotřebí dvě strany, které na sebe reagují. Jsou to objekty a subjekty. Objekty sociální politiky jsou lidé, občané a různé sociální skupiny na které jsou sociální opatření směřována. Naopak subjekty jsou ti, kteří tvoří rozhodnutí působící na objekty. Základním subjektem sociální politiky je stát, vedlejšími subjekty jsou pak rodina, zaměstnavatelé, církve, nestátní organizace a další. Věc, kterou využívají subjekty k působení na objekty se zjednodušené dá nazvat předmět sociální politiky. Mezi subjekty sociální politiky můžeme přidat také formální systémy. To jsou institucionalizované systémy, které jsou formálně organizované neboli uspořádané a přijaté způsobem, který vykazuje viditelné a formalizované struktury, jež jsou hierarchicky uspořádané. V této hierarchii mají členové přidělené své role, které ostatní respektují. Dále se v těchto strukturách udržují normy, podle kterých se členové chovají. Formální systémy obsahují také svoje vnitřní formální a neformální struktury. Hlavní formální struktury jsou struktura moci, struktura vlády a struktura služby. V neformálních strukturách formálního systému může být subjektem sociální politiky také občan, ale pouze tehdy když má možnost spoluúčasti ve formálním systému. To, zdali je občan subjektem či nikoliv také mění, zda je sociální politika participativní, kde je člověk subjektem nebo pasivní kde je člověk pasivním objektem.⁶

1.3. Principy sociální politiky

V rozmezí sociální politiky si však můžeme všimnout dalších specifík, které určují, jak se sociální politika bude v daném sociálním systému prezentovat a jakým směrem bude působit. Je řeč o principech sociální politiky. Tyto principy jsou pro sociální politiku typické, určující a velmi významné. Můžeme mezi ně zařadit princip sociální spravedlnosti, solidarity, ekvivalence, participace a subsidiarity. Jako první se zaměříme na princip sociální spravedlnosti, jedná se o klíčový princip sociální politiky. Spravedlnost jako taková je opakem bezpráví a křivdy. Může být vnímána jako nástroj pro měření mezilidských vztahů, základní mravní a náboženská hodnota nebo jako základ států nebo právního řádu. Sociální spravedlnost je hodnotou, kterou nelze vynechat, jedná se o důležitou část každého sociálního systému. Mezi lidmi je soulad v tom, že je potřeba jednat, a chovat se spravedlivě. Bohužel však neexistuje všeobecně přijatá definice, která by dokázala popsat, zda je něco sociálně spravedlivé či nikoli. Shoda, však panuje v tom, že sociální spravedlnost je pojem relativní. Ke správnému uchopení sociální spravedlnosti

⁵ Srov. KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 25.

⁶ Srov. FABIAN, A. *Svet sociálnej práce*, s. 185.

je tedy potřeba k ní přistupovat z mnoha různých úhlů pohledu.⁷ Princip sociální solidarity je dalším v pořadí. Jedná se o interdisciplinární pojem. Solidarita vyjadřuje vzájemnost, soudržnost, pospolitost a spoluúčast jednotlivců nebo skupin jednotlivců.⁸ Sociální solidarita se snaží docílit sociální spravedlnosti tím, že vytváří nebo přerozděluje životní podmínky a prostředky jedinců a sociálních skupin. Poukazuje také na člověka jako bytost společenskou, která se čas od času musí spolehnout na druhé, a je také bytostí, která závisí na soužití ve společnosti. Solidarita je důkazem toho, že lidé nežijí jenom pro sebe, ale také pro druhé. Tím se dostáváme k takzvané dobrovolné solidaritě, která je základem dobročinných a charitativních aktivit. Jedná se o akt obětování nějaké sumy peněz nebo jiného majetku, pro dobro někoho jiného. I přesto, že je tato forma eticky nejpřitažlivější je však nemožné se spolehnout jen na ni. Z tohoto důvodu je zapotřebí vynucená neboli povinná solidarita, ta je vynucena státem například v podobě placení daní a povinného veřejného pojištění. Nedobrovolná solidarita tak umožňuje státu redistribuci zdrojů tam kde jsou potřeba. Vynucená solidarita není obecně vnímána negativně. To však může nastat, pokud překročí určitou přijatelnou mez. Klíčovým bodem tedy je, opatrně zvážit míru užívání této povinné solidarity. Dalším je princip ekvivalence je neodmyslitelnou součástí dnešní společnosti, protože společně s principem solidarity tvoří základy pro ekonomicky vyspělou a sociálně soudržnou společnost. Ekvivalenci lze popsat jako rovnocennost nebo jako něco co má stejnou hodnotu. Ekvivalence se tedy snaží o rovnocenné rozdělení důchodů, statků, služeb mezi jedince, které odpovídá jejich výkonu nebo pracovní zásluze. Jako předposlední je princip participace. Základem tohoto principu je myšlenka, že lidé, kteří jsou nějakým způsobem ovlivňováni opatřeními a rozhodnutími státu, musí mít možnost se zúčastnit procesu, jež vede k jejich přijetí a realizaci. V zásadě jde o přenechání možnosti podílet se na tom co bezprostředně ovlivňuje jejich životy. Naplnění tohoto principu je opravdu dlouhodobá záležitost, která na konci promění člověka, jež byl pouze objektem sociální politiky na člověka, který je plnoprávným a respektovaným subjektem.⁹

Princip subsidiarity je v dnešní společnosti přijímán jako spojení solidarity a osobní odpovědnosti. Subsidiarita vnímá člověka jako jedince s unikátními vlastnostmi, vůlí, schopnostmi a dispozicemi. Pro zajištění prospěchu a sociálního zabezpečení svého nebo své rodiny vzniká jedinci jakási povinnost těchto vlastností využít. Zároveň, ale platí, že stejné vlastnosti musí být společností ochraňovány, kultivovány a rozvíjeny. Důvodem je poskytnutí možnosti jedinci vynaložit snahu a své síly k tomu, aby získal sociální bezpečí a pomohl si, pokud možno sám. Žádaným stavem v principu subsidiarity je stav, kdy tito jedinci nejdříve pomohou sami sobě. Pokud si však takoví jedinci nedokážou pomoci sami, přechází povinnost poskytnutí pomocné ruky na rodinu. Pokud i rodina selže v tomto úkolu pomoci příslušníkům tedy sobě samotné, požádá o pomoc jiná společenství. Pouze v případě, že všechny tyto předešlé kroky selžou, přijde na řadu pomoc od státu. Ve zkratce řečeno je toto pojetí subsidiarity zaměřené na přenechání odpovědnosti v rukou zasažených, lze jej chápat jako povinnost každého, nejdříve si pomoci sám dle vlastních možností, až poté žádat pomoc od druhých.¹⁰ Druhým pojetím,

⁷ Srov. KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 26-29.

⁸ Srov. TOMEŠ, I. *Obory sociální politiky*, s. 31.

⁹ Srov. KREBS, V.; DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*, s. 31-39.

¹⁰ Tamtéž, s. 37-38.

které bych rád představil je subsidiarita z pohledu regionální politiky. Ta je vysvětlena jako princip, při kterém je vynaložena snaha o řešení problému nejbližší u jádra jeho. Na příkladu Evropské Unie je patrné, že nezasahuje, pokud účinnost intervence nebude větší nežli účinnost na národní, regionální nebo místní úrovni.¹¹

Pan doktor Roman Míčka se tématu subsidiarity také věnuje v periodiku Sociální práce/Sociálna práca. Zmiňuje například neochotu různých autorů zařadit subsidiaritu mezi principy sociální politiky. Důvodem je nejspíš to, že subsidiarita se snaží o osamostatnění občana od státu, což autoři zastávající důležitost silného sociálního státu vidí jako komplikaci moderního sociálního zákonodárství. Přidávají také, že uplatňováním subsidiarity může dojít k závažným sociálním důsledkům. Pan Míčka také zmiňuje důležitost subsidiarity v tradici křesťanské sociální etiky a církevních dokumentech kde je uchopena jako rozšíření principu solidarity a považována za podstatný princip organizace společnosti, jehož nedostatek nebo nerespektování může vyvrcholit v poškození a rozvrat sociálního řádu.¹² V encyklice papeže Benedikta XVI, Caritas in veritate také dochází ke spojení subsidiarity a solidarity: „Zásada subsidiarity musí zůstat v těsném spojení se zásadou solidarity a naopak. Subsidiarita bez solidarity totiž upadá do sociálního partikularismu, zatímco solidarita bez subsidiarity sklouzává do paternalistického sociálního systému, který ponižuje toho, kdo je v nouzi.“¹³ I organizace jako Charita Česká republika ve svém etickém kodexu berou ohled na subsidiaritu, kde prohlašují že zajistí přenesení odpovědnosti, pravomocí, rozhodnutí na nejnížší úroveň, na které mohou být prováděny s náležitým výsledkem. Dále se také budou snažit podporovat lokální schopnosti a zdroje a na nich poté stavět.¹⁴ I přesto, že cílem subsidiarity je pomáhat lidem k získání svobody a obnovení autonomie je stále tento pojem na poli sociálních věd poněkud kontroverzní. Důvodem může být nepřijetí z oblastí sociálních věd prosazujících paternalistický stát. Nezamlouvá se jim myšlenka, že by se měli tito lidé odtrhnout od státu a stát se autonomními, a to vše na úkor komplexnější politické organizace.¹⁵

Subsidiarita je pojmem sociální politiky, prolíná se však i do sociální práce kde staví jakýsi pomyslný most mezi těmito disciplínami, které někdo vnímá jako podobné nebo jako zcela odlišné, oddělené disciplíny. Obecné definice sociální práce ve svém nitru schovávají důraz na osamostatnění, svobodu a odpovědnost jedince, což ve zkratce popisuje princip solidarity, a tím také poukazuje na subsidiaritu. Protože solidarita nemůže fungovat bez subsidiarity a opačně. Stejně patrným spojením je i hojně využívaný pojem zmocňování vyskytující se v sociální práci, které stejně jako subsidiarita klade důraz na to, aby se klient stal autonomním a osvobozeným od mechanismů státu. Princip subsidiarity nabízí možnost pomoci sociální práci ke zlepšení vztahů v rámci zmenšení závislosti mezi státem, sociální prací a člověkem, nebo klientem. Tím by se sociální práce

¹¹ Srov. Glossary of summaries: Subsidiarity. [Eur-lex.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu) [online].

¹² Srov. MÍČKA, R. Sociální práce/Sociálna práca: Subsidiarita jako podstatný konstitutivní princip sociální politiky a občanské společnosti [online], s. 36-37.

¹³ BENEDIKT XVI. Caritas in veritate: Láska v pravdě: encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě, čl. 58.

¹⁴ Srov. Etický kodex: pro členské organizace Caritas Internationalis [online], s. 6.

¹⁵ Srov. MÍČKA, R. Sociální práce/Sociálna práca: Subsidiarita jako podstatný konstitutivní princip sociální politiky a občanské společnosti [online], s. 38.

mohla alespoň trochu vymezit jako samostatná společenskovední disciplína, ne zcela závislá na sociálních politikách. Dalším možným spojením mezi sociální prací a principem subsidiarity je myšlenka, že rodina je základní sociální síť. Z toho vychází jednoduchá rovnice, posílení rodiny vyústí v posílení sociálních sítí, což bude mít za následek odlehčení už tak přepracovanému sociálnímu státu.¹⁶

1.4. Bytová politika jako oblast sociální politiky

V dnešní době se ze zkušeností mnoha zemí zjistilo, že bytová politika spolu se zásahy státu do trhu s bydlením je neodmyslitelná. Pomáhá k celkové spokojenosti obyvatel dané země, k získání bydlení uspokojivé úrovně a také má pozitivní sociální důsledky. Pokud by však bylo bydlení nedostatečné či nepřiměřené může dojít i k sociálnímu vyloučení nebo jiným negativním jevům, které se ve společnosti vytvářejí. Mezi takové patří například bezdomovectví, kriminální chování, či problémy při uplatnění na trhu práce. Při rozebírání tématu bydlení je důležité zahrnout právo na bydlení, které má každý člověk. Nejedná se však o právo jedince nárokovat si, aby mu byl byt společností přidělen. Toto právo lze chápat jako, odpovědnost institucí vůči občanům.¹⁷

Bydlení z pohledu Igora Tomeše je souhrnné pojmenování pro každodenně užívané obydlí, které je konstrukčně uzavřené a má střechu, je vlastněno nebo pronajímáno. Může mít podobu bytu, chalupy, chatrče, vily, domu a mnoho dalších. Většina z těchto obydlí je pro jednu osobu či rodinu. Kasárny, domovy či ubytovny jsou určeny pro společný pobyt cizích osob.¹⁸

1.5. Trh s byty

Každá bytová politika má integrovaný důležitý systém, který se stará o rozdělování a přerozdělování bytů. Tento pohyb s byty se dělí na dva způsoby. Prvním je administrativní přidělování bytů, to zařizuje státní nebo veřejný orgán, dělá tak dle specifických kritérií. Druhým způsobem je rozdělení prostřednictvím trhu, u kterého je klíčovým kritériem cena.¹⁹ Administrativní přerozdělování bytů jedná dle myšlenky, že každý si zaslouží nějaký způsob naplnění potřeb. Je primárně používán v centrálně řízených ekonomikách a byl využit i v České republice. Za pomoci souhrnu bytů a domácností se vypočítala společensky přijatá potřeba bydlení, jež posloužila jako základ pro minimální množství bytů, které bylo potřeba postavit. Tato myšlenka vycházela z představy, že nadměrná poptávka může být naplněna pouze výstavbou nových bytů. Jednalo se však o omyl, tento způsob sice vypadá na první pohled velmi jednoduše, stručně a efektivně, ale vypočítat nedostatek bytů je velmi komplikovaný úkol. Jedná se totiž o velmi relativní hodnotu. Další problémy se objevily při samotné výstavbě bytů. Tržní cena bytů byla určena administrativně. Díky tomu byla vytvořena cena, která neodpovídala nákladům, byla nižší. Následkem toho se stalo, že informační hodnota ceny se pokroutila, a také došlo k zvýšení neracionálního zacházení s byty. Nízká cena bytů zároveň snižuje efektivnost výstavby nových bytů, zapříčinila menší zájem investorů a stavitelů a neumožňuje efektivní alokaci bytů. Dalším úskalím také bylo nevyhnutelné

¹⁶ Srov. MÍČKA, R. *Sociální práce/Sociálna práca: Subsidiarita jako podstatný konstitutivní princip sociální politiky a občanské společnosti* [online], s. 39-41.

¹⁷ Srov. POLÁKOVÁ, O. *Bydlení a bytová politika*, s. 11.

¹⁸ Srov. TOMEŠ, I. *Obory sociální politiky*, s. 250.

¹⁹ Srov. POLÁKOVÁ, O. *Bydlení a bytová politika*, s. 16.

zvýhodňování těch uživatelů, kteří nebyli v nepříznivé životní situaci. Na straně druhé stojí proces tržního rozdělování a přerozdělování bytů. Tento způsob je na rozdíl od předešlého založen na ceně bytu vycházející z objektivních nákladů. Cena je zde popsána jako cena bytu při koupi, prodeji nebo cena nájemného, která vzniká při oboustranném působení poptávky a nabídky. V tržním procesu je přihlíženo na nedostatek nadehlu při pouhém porovnání nabídky, jakožto aktuálního bytového fondu a poptávky, která zahrnuje součet domácností. Přihlíží také na jednotlivé faktory, které se týkají jak poptávky, tak i nabídky.²⁰

2. Aplikovaná sociální práce

Již mnoho autorů se snažilo popsat nebo vymezit obsah a cíle sociální práce. Jen některým se povedlo profesionální pole sociální práce řádně ohraničit. Stále se kolem sociální práce točí mnoho nejasností ohledně jejích kompetencí či účelu. V České republice je tato situace zhoršena nedostatkem odbornosti.²¹

Sociální práce a její cíle a poslání se formovali v závislosti na době, kulturním, teoretickém a společenském kontextu. Jedna starší definice sociální práce ji popisuje jako to, co dělají sociální pracovníci. Jednoduchá definice, avšak pro mnohé nedostačující. Později byla tato definice pozměněna. Popisuje sociální práci jako to, co jiné profese jako jsou zdravotní sestry, lékaři, či policisté nedělají. Další jednoduchá definice, avšak velmi pružná. Její mantinely nejsou pevně dány, tím pádem poskytuje spoustu místa pro přesouvání hranic oboru.²²

Tyto jednoduše znějící definice jsou ideální vstupní branou laické veřejnosti k poznatkům, co sociální práce je a jak jim může pomoci. Jedná se totiž o přímočarou myšlenku, kterou si i laik spojí s významem sociální práce. Pokud bychom však trvali na akademickém významu sociální práce tak bychom ji mohli popsat jako společenskovední disciplínu a zároveň oblast praktické činnosti. Která si klade za cíl odhalit, vysvětlit, zmírnit nebo vyřešit sociální problémy. Mezi nejčastější problémy lze zařadit chudobu, diskriminaci určitých skupin, nedostatečná výchova dětí, nezaměstnanost. Sociální práce stojí na společenské solidaritě a snaží se o naplnění individuálního lidského kapitálu. Právě skrze sociální práci mohou pracovníci poskytovat sociální pomoc jak jedincům a rodinám, ale také skupinám a komunitám. Tím je posunout o krok blíže k sociálnímu uplatnění.²³

2.1. Sociální práce s lidmi bez domova

Bezdomovectví je sociální jev, který je ovlivněn velkým množstvím faktorů. Jedná se o nejzášší případ sociálního vyloučení. Tito lidé jsou na opravdovém okraji společnosti. Dnešní společnost hledí na bezdomovce negativně. To nejspíše proto, že většina lidí vnímá bezdomovce jako ty lidi, co jsou potencionální kriminálníci představující pro kolemjdoucího riziko nebo jako opilce a flákače. To jsou stereotypy, které ve společnosti existují již mnoho let. Vzniká tedy prostor pro vytvoření pojmů, které by tyto stereotypy nepřenesli. Proto se v současné odborné literatuře setkáváme s pojmy jako lidé bez domova či lidé bez přístřeší. Na druhou stranu je pojem bezdomovec výstižný, lehko pochopitelný a stručný, jedná se zkrátka o člověka, který je bez domova.

²⁰ Srov. POLÁKOVÁ, O. *Bydlení a bytová politika*, s. 17.

²¹ Srov. MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*, s. 183.

²² Tamtéž, s. 184.

²³ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*, s. 213.

Stereotyp je věc, která není svázaná pouze s pojmy. Váže se totiž na vnímání a hodnocení skupiny, které se stereotyp týká.²⁴

Bezdomovectví ohrožuje různé lidi. Nejvíce jsou touto skutečností ohroženi dlouhodobě nezaměstnaní lidé, matky samoživitelky, lidé s handicapem, senioři, lidé, kteří se přizpůsobili na život v institucích, migranti a také lidé z etnických minorit. Bezdomovectví více ohrožuje muže než ženy, a také lidi staršího a středního věku. Mladší lidé jsou více flexibilní a mají větší motivaci se reintegrovat do společnosti, tím pádem i větší šanci získat domov. Nejpravděpodobnějším případem je tedy muž ve středním věku, který je více než dva roky nezaměstnaný a je příslušníkem nějaké menšiny. Menší počet žen mezi bezdomovci je dán tím, že ženy jsou více zaměřené na mezilidské vztahy. Tím pádem mají větší sociální síť, kterou dokážou v krizové situaci efektivně využít. Snáze tedy dokážou kontaktovat osobu na, kterou se obrátí a která jim pomůže. Na druhé straně muži, kteří se v mezilidských vztazích tolik neorientují snaději propadnou svojí záchranou sociální sítí a ocitnou se zcela sami. Velkou roli samozřejmě hraje velikost sociálního kapitálu, kterým člověk disponuje. V této skupině je také častá provázanost s lidmi závislými na návykových látkách. U bezdomovců jde převážně o závislost na alkoholu, která je příčinou nebo důsledkem jejich pobytu na ulici.²⁵ Další nebezpečnou zátěží je alkoholismus, pro tuto skupinu se jedná o velké ztížení už tak nepříznivé životní situace. Jedná se o další překážku, kterou musí jedinec překonat k úspěšné reintegraci do společnosti.

2.1.1. Faktory přispívající k nárůstu bezdomovectví

Faktory, které napomáhají růstu bezdomovectví můžeme rozdělit na objektivní a subjektivní.

Mezi objektivní faktory patří politika zaměstnanosti, bytová a sociální politika, postoj společnosti k sociálně vyloučeným skupinám, postavení etnických menšin.²⁶ Nelze také opomenout schopnost objektivních faktorů působit na dodržování lidských práv, na boj s nezaměstnaností a sociálním vyloučením. Dále také napomáhají při začleňování mladistvých do trhu práce a zajišťují zabezpečení na stáří nebo při nemoci.²⁷

Subjektivní faktory jsou více zaměřené na sociální situaci člověka, která je většinou závislá na jeho schopnosti sociální adaptace. Ve společnosti můžeme vyzorovat, že nedostačující politika zaměstnanosti, nedostačující nabídka sociálních bytů a nevyhovující podpora znevýhodněných osob jsou hlavní důvody nárůstu osob ohrožených ztrátou domova nebo osob bez domova. Špatně nastaveným systémem je systém podpory v nezaměstnanosti. Existuje zde velké riziko nárůstu pasivity a závislosti uživatelů na pomoci od sociálních institucí. Mnohokrát se stává, že si uživatelé podpory v nezaměstnanosti přivydělávají nelegální prací. Nedostatek pracovních míst pro znevýhodněné osoby, velmi omezená nabídka rekvalifikačních kurzů, diskriminace dle věku, etnicity, pohlaví, to jsou problémy, kterým čelí spousta lidí, kteří se musí spolehnout na systém podpory v nezaměstnanosti. Ani oblast bytové politiky není z pohledu ochrany před sociální exkluzí dostačující. Existuje podstatná skupina lidí, kteří si se svým nízkým příjmem nemohou dovolit platit tržní cenu nájemného a tím se z nich

²⁴ Srov. MATOUŠEK, Oldřich a kol., *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, s. 315.

²⁵ Tamtéž, s. 316-317.

²⁶ Tamtéž, s. 317-318.

²⁷ Srov. HRADECKÁ, V.; a HRADECKÝ I. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*, s. 33.

mohou stát neplatiči, kteří jsou velmi ohroženi ztrátou domova. Sociální bydlení, které by pro tyto osoby bylo řešením, jelikož drží nájemné pod tržní cenou je obrovsky nedostupné, poptávka převyšuje nabídku mnohonásobně.²⁸

2.1.2. Bezdomovectví podle typologie ETHOS

Bezdomovectví jako význam není pouze černobílé, stejně jako jakýkoli jiný význam v sociální práci. Je to pojem, který zahrnuje velkou škálu lidí, kteří jsou ve velmi odlišných situacích. Proto abychom se v situacích těchto lidí mohli lépe vyznat a poskytnout tu nejlepší možnou pomoc byl vytvořen takzvaný ETHOS. ETHOS tedy evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení napomáhá ke sběru informací, následnému vytvoření plánů, koncepcí a analýz. Pomáhá také k lepšímu porozumění problematiky, odhadu počtu případů a také rozsahu bezdomovectví na lokální, regionální a celostátní úrovni. A to vše díky možnosti přehledně a jednotně vytvářet srovnatelná data.²⁹

ETHOS rozděluje čtyři druhy bezdomovectví. První skupinou jsou lidé bez střechy. Jsou popisováni jako osoby přežívající venku na ulici ve veřejných prostorách bez možnosti ubytování a také jako osoby využívající služeb nízkoprahových nocleháren. Další tentokrát větší skupinou jsou osoby bez bytu. Do této skupiny patří osoby využívající ubytovny pro bezdomovce jako jsou azylové domy, přechodné ubytovny a přechodné bydlení se sociální podporou. Dále také osoby využívající pobytové zařízení pro ženy, pro imigranty jako jsou přechodná bydlení pro žadatele o azyl a také pro migrující pracovníky. Osoby bez bytu jsou také osoby před opuštěním nějaké instituce jako je lékařské zařízení, věznice nebo zařízení pro děti. V další podkategorii jsou osoby užívající dlouhodobé podpory, mezi ty patří invalidní osoby a senioři dlouhodobě bydlící v azylovém domě a také bývalí bezdomovci žijící v podporovaném bydlení. Třetí skupinou jsou osoby žijící v nejistém bydlení. Stejnomennou kategorií můžeme rozdělit na osoby bydlící u člena rodiny, u přátel nebo v podnájmu, osoby bez právního nároku na bydlení v bytě nebo osoby nelegálně obsazující pozemek či budovu. Další kategorií jsou osoby ohrožené vystěhováním to znamená osoby ohrožené ztrátou vlastnictví bytu nebo výpovědí z nájemního bytu. Poslední kategorií jsou osoby ohrožené domácím násilím, jedná se o zaznamenané případy policejního zásahu, při kterých policie zajistila bezpečí oběti, na které bylo domácí násilí páčeno. Čtvrtá skupina jsou osoby žijící v nevyhovujícím bydlení. Jedná se o osoby, které bydlí v provizorních a neobvyklých stavbách jako je mobilní bydlení, do kterého patří karavan, hausbót, maringotka jedná se o lidi, kteří nemají jiné bydlení. Dále můžeme přiřadit osoby bydlící v neobvyklých stavbách, to jsou budovy, které nejsou primárně určené k bydlení, například zahradní chatka, a také osoby bydlící v provizorních stavbách jako jsou budovy bez kolaudace. Další kategorií jsou osoby bydlící v nevhodném bydlení. Bydlení, které bylo dříve obyvatelné, ale už nesplňuje legislativu a tím dostává status nevhodné. Poslední kategorií jsou osoby bydlící v přelidněném bytě, přelidněnost bytu určuje norma.³⁰

²⁸ Srov. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, s. 318.

²⁹ Srov. HRADECKÝ, I. *Definice a typologie bezdomovství*, s. 7.

³⁰ Srov. ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR: [Dokument PDF].

2.1.3. Počet lidí bez domova na území ČB, Tábora, JH

Přesný počet osob sociálně potřebných, které spadají do skupiny osob bez domova je velmi obtížně zjistit. Důvodem je, že lidé patřící do této skupiny ne vždy užívají dostupné sociální služby nebo situaci, ve které se nachází nepopisují jako bezdomovectví, proto je skoro nemožné zjistit skutečný celkový počet bezdomovců. Veškerá snaha o jakoukoli kvantifikaci tedy probíhá na poli odhadů.³¹ Dalšími důvody může také být skryté bezdomovectví, které se nachází u lidí využívajících přátel, známých, dostupných sociálních služeb k přespaní nebo ke krátkodobému ubytování. Těžko změřitelné jsou i případy potencionálního bezdomovectví kdy lidé ohrožení nejzazší formou sociálního vyloučení čelí výpovědi z bydlení, ztrátě zaměstnání, nebo ztrátě bydlení z důvodu rozvodového řízení.³²

2.2. Bydlení pro osoby bez domova v jednotlivých regionech

Při získávání počtu osob bez domova jsem se zaměřil na první a druhou skupinu kategorie bezdomovectví ETHOS, protože to jsou právě skupiny, které nejčastěji využívají sociálního bydlení ať už ve formě, prostupného bydlení, kterými jsou noclehárny a azylové domy, nebo ve formě bydlení především, které zastupuje například organizace mezi proudy. Dostupnost jsem si vymezil jako vztah poptávky a nabídky. Na straně poptávky stojí osoby bez domova, tedy jejich součet a na straně nabídky stojí maximální možná kapacita sociálních služeb poskytující ubytování osobám bez domova. Dělením počtu lůžek počtem osob bez domova vyjde hodnota, která ukazuje kolik osob bez domova náleží na jedno lůžko v daném městě. Neutrální hodnotou by pak byl koeficient jedna, ale pozitivním znamením by bylo, pokud by hodnota klesla pod číslo jedna. To by znamenalo, že je ve městě více lůžek, nežli je bezdomovců. Samozřejmě ne všichni bezdomovci stojí o místo, kde bydlet, někteří jsou bez domova a berou to jako svůj životní styl. Jelikož se však jedná o nezměřitelnou věc v porovnávání dostupnosti jsem ji nevzal v potaz.

Kvantifikace této sociální skupiny je téměř nemožná. Lidé bez domova neustále migrují z města do města a hledají nové příležitosti. Proto se vždy pohybujeme v oblasti odhadů evidovaných osob bez domova. Nikomu se zatím nepodařilo přesně určit jejich počet. Stejně tak i součet dostupných lůžek je na poli odhadů, protože ačkoli jsou to služby pro osoby bez přístřeší, služby mohou být poskytovány i jiným cílovým skupinám. A tak je tedy počet lůžek odhadován jako nejlepší možný scénář, že každý bezdomovec by jedno lůžko chtěl a že lůžka jsou pro ně volná.

2.2.1. Region Jindřichův Hradec

Jindřichův Hradec je město s rozlohou 74,27 km² a s počtem obyvatel okolo 21 000. Z porovnávaných měst se jedná o město s nejmenším počtem obyvatel. Toto město však velmi překvapí aktivitou v oblasti sociálního bydlení. V roce 2017 se totiž zapojilo do projektu Pilotního ověření sociálního bydlení v Jindřichově Hradci. Prvotně

³¹ Srov. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, s. 317.

³² Srov. TOMESŠ, I. *Obory sociální politiky*, s. 251.

se jednalo o analýzu sociálního bydlení v Jindřichově Hradci s následným vytvořením Lokální koncepce sociálního bydlení a později podpůrných metodik³³

V rámci tohoto projektu byla vytvořena již zmíněná Lokální koncepce sociálního bydlení, a metodiky týkající se sociální práce v oblasti bydlení, prevence ztráty bydlení, vyhodnocování bytové nouze a úspěšnosti sociálního bydlení a spolupráce lokálních partnerů na poli sociální práce.³⁴

Tabulka č. 1

Cílová skupina	Druh služby	Celková kapacita 67
Osoby bez přístřeší, osoby v krizi a děti	Azylový dům – Domov pro matky s dětmi ³⁵	25 lůžek
Oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, rodiny s dítětem/děti, etnické menšiny	Azylový dům Rybka Studená ³⁶	9 lůžek
Osoby bez přístřeší	Noclehárna sv. Antonína ³⁷	43 lůžek ve 13 pokojích

Zdroj: MPSV

V tabulce č. 1, která vyobrazuje dostupné služby osobám bez přístřeší v Jindřichově Hradci lze vidět, že služba azylový dům Domov pro matky s dětmi, který se zaměřuje na osoby v krizi a bez přístřeší, kterými jsou matky s dětmi eviduje 25 lůžek. Azylový dům Rybka Studená zaměřující se na oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, rodiny s dítětem nebo dětmi, či etnické menšiny eviduje kapacitu 9 lůžek. Noclehárna sv. Antonína poskytující službu pouze osobám bez přístřeší eviduje maximální kapacitu 43 lůžek a to ve 13 pokojích. Součtem kapacit těchto služeb vyjde, že v Jindřichově Hradci je pro osoby bez přístřeší dostupný maximální počet 67 lůžek.

Tabulka č. 2

Celkem lidí bez domova	68
------------------------	----

Zdroj: Lokální koncepce sociálního bydlení města Jindřichův Hradec³⁸

Tabulka č. 2 ukazuje součet lidí bez domova ve městě Jindřichův Hradec za rok 2019. Primárním zdrojem je Lokální koncepce sociálního bydlení města Jindřichův Hradec, která obsahuje sčítání lidí vyskytující se v bytové nouzi. 22 osob bylo evidováno v nízkoprahové noclehárně další 4 osoby byly evidovány jako spící venku. 12 matek a 30 dětí pak byly evidovány jako osoby bez bytu, přebývající v azylovém domě pro matky s dětmi. Součtem těchto evidovaných osob získáme číslo 68, které vykazuje počet lidí evidovaných jako osob bez domova za rok 2019 v Jindřichově Hradci.

³³ Srov. Základní informace. Jh.cz [online].

³⁴ Srov. Sociální bydlení. Jh.cz [online].

³⁵ Srov. Azylové domy: Domov pro matky s dětmi. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

³⁶ Srov. Azylové domy: Azylový dům Rybka Studená. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

³⁷ Srov. Noclehárny: Noclehárna sv. Antonína. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

³⁸ Srov. Lokální koncepce sociálního bydlení města Jindřichův Hradec [online], s. 13

Tabulka č. 3

Celková kapacita služeb města Jindřichův Hradec	67 lůžek
Celkový počet evidovaných osob bez domova ve městě Jindřichův Hradec	68 osob
Výsledná dostupnost sociálního bydlení	$68/67 = 1,01$ bezdomovců na jedno lůžko

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 3 jsem se pokusil vyjádřit samotnou hodnotu dostupnosti sociálního bydlení ve městě Jindřichův Hradec. Zvolil jsem metodu dělení počtů lůžek počtem lidí bez domova. Tím mi vyšla hodnota vyobrazující počet bezdomovců na jedno lůžko. V tomto případě se jedná o hodnotu 1,01.

2.2.2. Region České Budějovice

České Budějovice jsou město s rozlohou 55,71 km² a s počtem obyvatel okolo 95 000.^{39 40}. Jedná se o krajské město s největším počtem obyvatel v jihočeském kraji. Mimo jiné zde také sídlí Jihočeská univerzita.

Tabulka č. 4

Cílová skupina	Druh služby	Celková kapacita 148
Osoby bez přístřeší, osoby v krizi, kategorie muži od 18 let	Azylový dům – Dům svatého Pavla ⁴¹	25 lůžek
Oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, osoby v krizi, kategorie ženy od 19 let	Azylový dům Filia ⁴²	9 lůžek
Oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, osoby v krizi, rodiny s dítětem/děťmi, kategorie matky s dětmi	Azylový dům Filia ⁴³	43 lůžek ve 13 pokojích
Oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, osoby v krizi, osoby, které vedou rizikový způsob života	Krizové centrum pro matku a dítě v Kostelci ⁴⁴	25 lůžek v pěti pokojích
Osoby bez přístřeší, kategorie muži od 18 let	Noclehárna Dům svatého Pavla ⁴⁵	20 lůžek

³⁹ Srov. O městě. C-budejovice.cz [online].

⁴⁰ Srov. Město České Budějovice v číslech 2021: 3. Území a podnebí. Czso.cz [online].

⁴¹ Srov. Azylové domy: Dům svatého Pavla. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

⁴² Srov. Azylové domy: Azylový dům Filia. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

⁴³ Srov. Azylové domy: Azylový dům Filia pro matky s dětmi. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

⁴⁴ Srov. Azylové domy: Krizové centrum pro matku a dítě v Kostelci. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

⁴⁵ Srov. Noclehárny: Dům svatého Pavla. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

Osoby bez přístřeší, osoby žijící v nevhodném bydlení nebo osoby ohrožené ztrátou stávajícího bydlení	Sociální bydlení Mezi proudy ⁴⁶	19 bytů (minimálně 19 lůžek)
Osoby opouštějící azylové domy, noclehárny, ubytovny	Sdílené bydlení Mezi proudy ⁴⁷	7 pokojů (minimálně 7 lůžek)

Zdroj: MPSVa Mezi proudy

Tabulka č. 4 ukazuje souhrn služeb pro lidi bez domova ve městě České Budějovice. Prvním je Azylový dům Dům svatého Pavla se zaměřením na osoby bez přístřeší, osoby v krizi, převážně pak muže od 18 let, kapacita tohoto zařízení je 25 lůžek. Dalším je azylový dům Filia poskytující pobytové služby pro oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, osoby v krizi se zaměřením na ženy od 19 let s počtem lůžek 9. Druhá část azylového domu Filia se zaměřuje na stejné sociální skupiny s rozšířením o rodiny s dítětem nebo dětmi, služby jsou také poskytovány pouze ženám s maximální kapacitou 43 lůžek rozdělených do 13 pokojů. Krizové centrum pro matku a dítě v Kostelci se sice nachází mimo České Budějovice, ale stále nabízí ubytování pro oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší a osoby v krizi, které vedou rizikový způsob života s 25 lůžky rozdělenými do pěti pokojů. Nízkoprahová noclehárna Dům svatého Pavla je krátkodobé pobytové zařízení pro osoby bez přístřeší se zaměřením na muže od 18 let, maximální kapacita je 20 lůžek. Jedinečnou službu v Českých Budějovicích poskytuje organizace Mezi proudy, která se zaměřila na zabydlování osob bez domova pomocí programu housing first, z výroční zprávy z roku 2020 vychází, že se jim podařilo zabydlet 19 bytů. V každém bytě bydlí aspoň jeden klient, byt má tedy vždy alespoň jedno lůžko. V těchto 19 bytech však bydlí domácnosti s více členy jejich celkový součet vychází na 53 (26 dospělých a 27 dětí). Další službou, kterou organizace Mezi proudy poskytuje je sdílené bydlení pro osoby opouštějící azylové domy, noclehárny či ubytovny, tato služba nabízí až 7 pokojů, minimálně tedy 7 lůžek. Součet všech těchto ubytovacích možností je minimálně 148 lůžek.

Tabulka č. 5

Celkem lidí bez domova	400
------------------------	-----

Zdroj: Interní statistika Charity České Budějovice⁴⁸

Tabulka č. 5 ukazuje celkový odhadovaný počet bezdomovců v Českých Budějovicích. Tento údaj jsem získal z telefonického rozhovoru od pana ředitele Charity České Budějovice magistra Františka Nestávala. Poskytl informace, že za rok 2021 zaevidovali 65 klientů v azylovém domě Dům sv. Pavla, ve stejnojmenné noclehárně 165 klientů, a terénní program kde mají počet uživatelů okolo 200 klientů. Řekl mi také o možném překrytí služeb v rámci uživatelů. Proto odhadují, že ve městě České Budějovice se počet lidí bez domova pohybuje okolo 400. Rozhovor proběhl 3.2. 2022. Různé zdroje evidují různé počty osob bez domova, rozhodl jsem se pro tento zdroj, protože se jedná o organizaci, která se v Českých Budějovicích této skupině velmi aktivně věnuje.

⁴⁶ Srov. Mezi proudy: Výroční zpráva 2020 [online], s. 6.

⁴⁷ Srov. Sdílené bydlení. Meziproudy.cz [online].

⁴⁸ Informaci poskytla organizace Charita České Budějovice 3.2. 2022.

Tabulka č. 6

Celková kapacita služeb města České Budějovice	148
Celkový počet evidovaných osob bez domova ve městě České Budějovice	400
Výsledná dostupnost sociálního bydlení	$400/148 = 2,70$ bezdomovců na jedno lůžko

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 6 jsem opět vyjádřil hodnotu dostupnosti sociálního bydlení jako počet osob bez domova na jedno lůžko. Součet dostupných evidovaných lůžek (148) jsem vydělil počtem evidovaných osob bez domova (400) a výsledkem je hodnota 2,70 osob bez domova na jedno dostupné lůžko.

2.2.3. Region Písek

Město Písek má 30 415 obyvatel, to ho staví na druhé místo, z měst, která jsou předmětem výzkumu. Rozloha činí 62 km² a to staví město Písek opět na druhé místo.⁴⁹ Jedná se tedy o město, které se nachází mezi Českými Budějovicemi a Jindřichovým Hradcem z hlediska počtu obyvatel a rozlohy.

Tabulka č. 7

Cílová skupina	Druh služby	Celková kapacita 72
Osoby bez přístřeší od 18 let	Noclehárna, Městské středisko sociálních služeb ⁵⁰	25 lůžek
Oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, osoby bez přístřeší, osoby v krizi, rodiny s dítětem/děti, děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, kategorie matky s dětmi	Azylový dům Charita Veselíčko – domov sv. Alžběty pro matku a dítě ⁵¹	9 lůžek
Osoby v bytové nouzi	Byty města specifikované pro lidi v tíživé životní situaci ⁵²	38 bytů

Zdroj: MPSV a koncepce bydlení města Písek

Tabulka č. 7 vyobrazuje sociální služby poskytující ubytování osobám bez domova, ale také městské byty vyhrazené pro lidi v tíživé životní situaci v. První službou je nízkoprahová noclehárna Městské středisko sociálních služeb poskytující 25 lůžek osobám bez přístřeší starším 18 let. Druhá služba je azylový dům Charita Veselíčko –

⁴⁹ Srov. *Koncepce bydlení města Písku* [online], s. 9.

⁵⁰ Srov. Noclehárny: Městské středisko sociálních služeb. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

⁵¹ Srov. Azylové domy: Charita Veselíčko – Domov sv. Alžběty pro matku a dítě. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online].

⁵² Srov. *Koncepce bydlení města Písku* [online], s. 16.

domov sv. Alžběty pro matku a dítě, zaměřující se na oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, osoby bez přístřeší, osoby v krizi, rodiny s dítětem/děťmi, děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, služba je poskytovaná matkám s dítětem nebo dětmi. Azylový dům Charita Veselíčko – domov sv. Alžběty pro matku a dítě má kapacitu 9 lůžek. Jako poslední je zde ubytování od města Písku poskytované osobám, které prokážou, že nevlastní jinou formu bydlení a nemají dluh vůči městu a jsou obyvateli města déle než pět let. Takové bydlení je poskytované pouze na jeden rok s možností prodloužení až pěti let. Cena za m² se každým rokem zvyšuje, aby došlo k postupnému přechodu klienta do standardního bydlení. Bytů určených pro tuto cílovou skupinu město vyhradilo 38. Součet těchto bytů a sociálních služeb poskytujících bydlení je ve městě Písku minimálně 72.

Tabulka č. 8

Celkem lidí bez domova	84
------------------------	----

Zdroj: Mapa osob v bytové nouzi⁵³

Tabulka č. 8 ukazuje součet osob bez domova ve městě Písku. Jako zdroj jsem zvolil mapu osob v bytové nouzi, která vychází ze zprávy o vyloučení z bydlení za rok 2018 a 2021 publikované Platformou pro sociální bydlení. V mapce je pod označením města Písek patrné, že se zde pohybuje evidovaných 77 osob bez přístřeší a 7 osob v azylových domech. Součtem těchto čísel vyjde souhrn evidovaných osob bez domova 84.

Tabulka č. 9

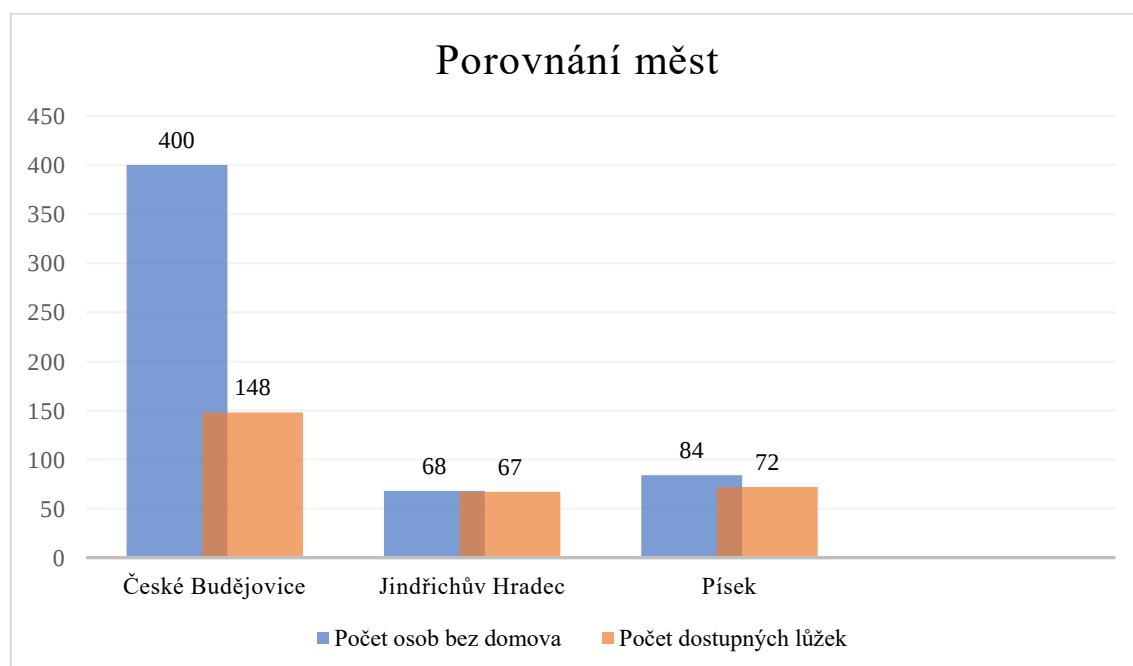
Celková kapacita služeb města Písku	72
Celkový počet evidovaných osob bez domova ve městě Písku	84
Výsledná dostupnost sociálního bydlení	$84/72 = 1,17$ bezdomovců na jedno lůžko

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 9 vyšla dostupnost sociálního bydlení vyjádřená jako celkový počet evidovaných osob bez domova dělený (84) celkovou kapacitou sociálních služeb poskytujících ubytování (72). Výsledkem je hodnota 1,17 osob bez domova na jedno lůžko.

⁵³ Srov. Bytová nouze: Písek. Ukončování bezdomovectví [online].

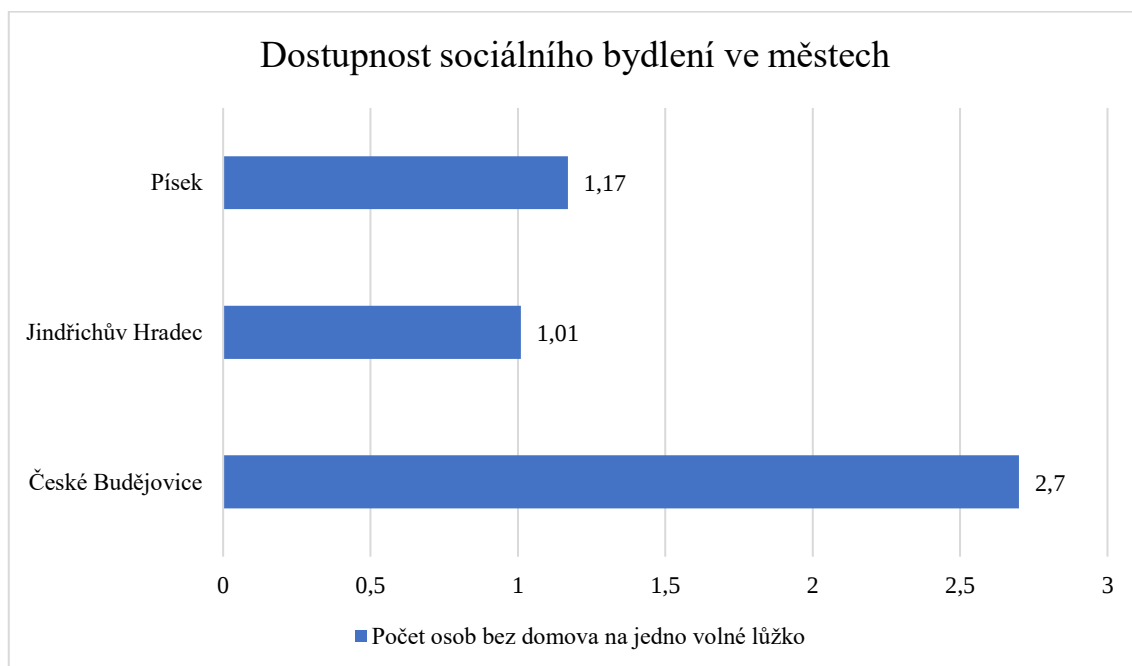
Graf č. 1

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 1 vyjadřuje hodnoty již zmíněné v tabulkách. Přesněji řečeno hodnoty počtu osob bez domova a počtu dostupných lůžek. Z grafu je jasné patrné, že město České Budějovice ze všech porovnávaných v oblasti počtu osob bez domova vítězí. Největší počet osob bez domova je dán velikostí města, která nabízí těmto osobám větší šanci na pohodlnější život. Počet lůžek však není ani třikrát větší než u dvou menších měst, jako vidíme u hodnot počtů osob bez domova, kdy České Budějovice čtyřikrát převyšují počty jiných měst. U města Jindřichův Hradec vidíme, že tyto dva údaje jsou téměř stejné. Podobně i u dalšího města Písku vidíme že počet osob bez domova a počet dostupných lůžek není ve špatném poměru.

Graf č. 2

Zdroj: vlastní zpracování

V tomto grafu č. 2 lze vidět hodnotu počtu osob bez domova na jedno volné lůžko. Zde je ideální, aby byla hodnota co nejbližší číslu jedna, a ještě lepší pokud by se blížila k číslu nula. To by potom znamenalo, že počet lůžek drasticky převyšuje počet lidí bez domova. Ti by potom měli mnoho možností dostat se z ulice. V grafu vidíme, že město České Budějovice je z vybraných měst nejhorší, na každé volné lůžko zde připadají 2,7 osoby bez domova, kdežto Jindřichův Hradec má stav téměř vyvážený se svojí hodnotou 1,01 osoby bez domova na jedno lůžko. Písek na tom taky není špatně s hodnotou 1,17 má velmi blízko k vyvážené hodnotě 1.

3. Sociální bydlení

Bydlení je v životě člověka klíčové. Je to místo, kterému může říkat domov, kde se cítí bezpečně a kde tráví většinu svého života. Jedná se také o velmi důležitou potřebu člověka, která je nenahraditelná a měla by být vždy splněna. Bez řádného bydlení nemůže mladý člověk správně dospívat. Obydlí člověka je také jakousi oporou, se kterou může počítat. Ztráta takového prostoru může být pro člověka devastující, jedná se o ztrátu jistoty a toho co znal.⁵⁴

Sociální bydlení je dostupnější forma bydlení poskytovaná státem či obcí. Je primárně zaměřena na lidi, kteří potřebují pomoc v oblasti bydlení. Může se jednat o lidi na ulici, kteří se chtějí integrovat zpět do společnosti, nebo o někoho kdo nemá finanční prostředky a možnosti najít si bydlení na běžném trhu. Jedná se o bydlení, jež mělo dotovanou stavbu, nájemné, rekonstrukce či opravy. Vlastníkem a správcem může být veřejná instituce, neziskové organizace nebo i soukromníci. Jedná se o byty v běžné zástavbě. To je důležitý bod při zřizování sociálního bydlení. Nejenomže lokalita bydlení pomáhá i klientovi v lepším zapojení se do chodu společnosti ale také je důležité sociální

⁵⁴ Srov. POLÁKOVÁ, O. *Bydlení a bytová politika*, s. 11.

bydlení v dané obci rozptýlit. Nahromadění takové služby na jedno místo by mohlo mít za následek vytvoření ghetta či vyloučené lokality.⁵⁵

Bytová nouze postihuje poměrně široké spektrum lidí. To mohou být například lidé na začátku své profesní kariéry nebo naopak na konci, lidé znevýhodnění na trhu s bydlením z důvodu jejich národnosti, mladí lidé, kteří opouštějí zařízení ústavní výchovy, osoby po výkonu trestu, senioři, bezdomovci a také nízkopříjmové rodiny. Samotnou ohroženou skupinu pak tvoří lidé nebo domácnosti, u kterých došlo k náhlému výpadku finančního příjmu z důvodu nemoci, ztráty zaměstnání nebo narození dítěte. Problémy s bydlením zažívají také oběti domácího násilí. Je tedy možné shrnout, že do bytové nouze se může dostat téměř každý. Sociální bydlení by tedy mělo být jakousi zachytnou sítí, která těmto ohroženým osobám pomůže získat nebo si udržet stávající bydlení. Potřeba bydlet je základní lidskou potřebou, kterou si tito lidé nezvládnou obstarat svépomocí, potřebují tedy externí pomoc. Hlavní myšlenka sociálního bydlení je vybudování systému, který je navázaný na současný systém intervencí státu, krajů a obcí v oblastech jako jsou sociální služby, sociální dávky, a bydlení. I přesto, že je bytová nouze problém celosvětový, stále ještě neexistuje jednotná definice toho, co sociální bydlení je. Státy Evropské unie se však shodují na třech prvcích, které sociální bydlení musí obsahovat. Smyslem sociálního bydlení je obecný zájem, navýšení nabídky cenově dostupného sociálního bydlení a stanovení konkrétních cílů pro sociální bydlení. Dále se také shodují na důležitosti bydlení jakožto prvku posilující sociální soudržnost. Sociální bydlení si každý stát vysvětluje po svém, a tak mohou vznikat znatelné rozdíly v úrovních sociálního bydlení. Díky této nejednotnosti vznikly různé formy poskytování této služby, lze je rozdělit na: formu vlastnictví, poskytovatele služby, příjemce a charakter financování. Například forma vlastnictví je poskytována ve většině států jako nájemní bydlení, prodej bytů je také možností. Některé země nabízejí také přechodovou možnost sdíleného vlastnictví, nájemníci koupí podíl na bytě a nájmem splácí zbývající část. Narůstající poptávka po sociálním bydlení ukazuje, že bytová nouze již nepostihuje pouze ty nejvíce znevýhodněné, přelévá se také do sféry domácností s nízkými a středními příjmy pro které se náklady na bydlení stávají rostoucí hrozbou. Z nedostatečné nabídky sociálního bydlení také vyplývá, že veřejné zdroje již nebudou stačit, a proto je zapotřebí navázat spolupráci se soukromým a neziskovým sektorem.⁵⁶

Dle Martina Luxe jde sociální bydlení vysvětlit jako odvětví nájemního bydlení, které by mělo díky snaze orgánů státu a obcí zabezpečit všeobecnou rovnováhu na trhu s nájemním bydlením. Tím umožnit obyvatelům z potřebných skupin, kteří si ať už ze sociálních nebo finančních důvodů nedokážou zajistit důstojné, vyhovující a dostupné bydlení na běžném trhu. Sociální byty jsou pro tuto skupinu lidí řešením, protože mají nižší nájemné oproti bytům vyskytujících se na běžném trhu. Dalším specifikem je, že vybudování a provozování sociálního bydlení je z části finančně podporováno institucemi, kterými je stát nebo obce. Investorem a posléze i provozovatelem tohoto sociálního bydlení může být obec, jakožto člen bytových společností dané obce. Dále také bytová družstva, neziskové organizace, ale také soukromí vlastníci.⁵⁷

⁵⁵ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 37-38.

⁵⁶ Srov. ZLONICKÝ, J. Sociální bydlení – proč a jak?: Proč potřebujeme sociální bydlení a co to je. *Sociální práce/Sociální práce* [online].

⁵⁷ Srov. LUX, M. *Bydlení - věc veřejná: sociální aspekty bydlení v České republice a zemích Evropské unie*, s. 73.

Dále se také vyskytuje možnost dělit sociální bydlení na tři typy základního pojetí. Ty vyplívají ze způsobu financování a typu vlastníka. Prvním pojetím je sociální bydlení spojované s veřejným nájemním sektorem, jakým jsou nájemní bytové fondy ve vlastnictví obce nebo jiného veřejnoprávního subjektu. Druhé předešlému podobné pojetí chápe sociální bydlení jako nájemní bytový fond neziskových organizací a jiných forem družstevního bydlení. Třetí pojetí popisuje sociální bydlení jednoduše jako, kterékoli bydlení vystavěné nebo provozované s použitím veřejných prostředků.⁵⁸

3.1. Druhy sociálního bydlení

Sociální bydlení může být poskytováno dvěma způsoby. Programem housing first tedy bydlení především nebo populárnějším, méně efektivním přístupem housing ready, tedy prostupným bydlením.

3.1.1. Housing first

Program housing first, neboli bydlení především ukazuje inovaci na poli ukončování bezdomovectví. V České republice stále ještě není tak rozšířen, aby mohl efektivně bojovat proti bezdomovectví. Ve Spojených státech Amerických se již ukazuje, že tento model je skvělým nástrojem nejen pro osoby bez domova, ale také pro osoby ohrožené ztrátou bydlení. Tento model má také velmi vysokou účinnost na poli ukončování bezdomovectví. Důvodem je že, osobám, se kterými bylo dlouhou dobu zacházeno nedůstojně dává domov, díky kterému získají velkou dávku naděje a důstojnosti. Dalším vedlejším účinkem je proměna. Ta začíná u statusu člověka, už není tím vydědencem společnosti, naopak je jejím plnohodnotným členem. To přináší další pozitiva, kterými jsou například nastartování léčení fyzické i psychické stránky u dané osoby. Získáním bydlení klient nabude pocitu bezpečí a zajištění a může začít v klidu vyhledávat další služby, které mu například pomohou léčit různé závislosti nebo duševní poruchy. K dalším výhodám patří, že klienti tohoto programu jsou neustále podporováni a motivováni k samostatnému rozhodování, nezávislosti a k reintegraci do společnosti. Úspěchy také vykazuje v oblasti efektivity, klienti svá bydlení neztrácejí, uzdravují se, a to vše s výrazně nižšími náklady. Zároveň se také jedná o program relativně lehký proveditelný, protože se zaměřuje na finančně dostupné byty z již existujícího realitního trhu. Existence programu jako je housing first ruší potřebu pro zařízení jako jsou azylové domy, přechodné bydlení a služby zaměřené na přípravu klienta na život v samostatném bydlení. Lze tedy říci, že housing first stojí stát výrazně méně financí, než když by stejná osoba využívala služby spojené se zdravotnickým zařízením, ošetřováním, pobyty ve vězení nebo v noclehárnách.⁵⁹

3.1.1.1. Principy housing first

Sam Tsemberis, samotný zakladatel této metody vytyčil principy, dle kterých se program bydlení především řídí. V první řadě již zmíněné základní lidské právo na bydlení. Toto je základem celého programu a není divu, přeci jen je vepsané ve Všeobecné deklaraci lidských práv: *„Každý má právo na takovou životní úroveň, která by byla s to zajistit jeho zdraví a blahobyt i zdraví a blahobyt jeho rodiny, počítajíc v to zejména výživu, šatstvo, byt a lékařskou péči, jakož i nezbytná sociální opatření; má právo na zabezpečení v nezaměstnanosti, v nemoci, při nezpůsobilosti k práci, při ovdovění, ve*

⁵⁸ Srov. POLÁKOVÁ, O. *Bydlení a bytová politika*, s. 56.

⁵⁹ Srov. TSEMBERIS, S. *Housing first: model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek*, s. 23-24.

stáří nebo v ostatních případech ztráty výdělečných možností, nastalé v důsledku okolností nezávislých na jeho vůli.“⁶⁰ Samotný program nepředstavuje bydlení jako lákadlo sloužící k donucení klienta zahájit léčbu nebo abstinenci. Je jednoduše nabízeno jako právo, které má každý. Nelze odhadnout jaký klient uspěje a který selže, klienti jsou vybíráni náhodně a bez ohledu na jejich predispozice, výjimkou je pouze upřednostnění těch nejohroženějších. Housing first je tedy programem, který zabydlí kohokoli do vlastního bydlení nehlédě na jejich poruchy či závislosti.⁶¹

Dalším principem je udržování úcty, vřelosti a soucitu se všemi klienty. Není tajemstvím, že v sociální práci se úcta, vřelost nebo soucit řadí mezi základní stavební kameny kvalitního, dlouhodobého vztahu mezi klientem a pracovníkem. I přesto se na tyto vlastnosti klade velký důraz, dalo by se také říct, že se jedná o srdce a duši programu housing first. Snaha pracovníků o co nejvyšší poskytnutí intervence začíná již u přivítání klienta a končí jeho odchodem ze služby. Interakce pracovníka s klientem je vždy stoprocentní, při vstupním pohovoru se například pracovník skutečně zajímá a reaguje na příběh klienta místo toho, aby pasivně naslouchal. Tento princip by se měl uplatňovat i v jiných odvětvích sociální práce, je možné, že by pomohl zvednout míru klientů, kteří uspějí. Třetí princip, který je poněkud specifický pro tento program je vytvoření závazku vůči klientovi. Tím je míněno, že klient je opravdu klientem do doby, než ji sám odmítne. Při prvním kontaktu je klientům toto vysvětleno, pokud se například klient, který službu využíval nárazově ocitne ve vězení na delší dobu, dostane měsíc před propuštěním zprávu o možnostech opětovného využití služeb housing first. Klíčem je opravdová vytrvalost.⁶² U služby jako je sociální bydlení je důležité, aby nabízené bydlení bylo v klasické zástavbě tedy v lokalitě, která nepovede k vyloučení cílové skupiny.⁶³ K tomu slouží další princip s názvem rozptýlené bydlení. Program housing first najímá byty, které jsou finančně dostupné a mají slušné zázemí. Tyto byty jsou pronajímány za přijatelnou tržní cenu a musí splňovat určité standardy pro kvalitu bydlení stanovené státem. Všechny byty, kterými program disponuje jsou pronajaté, žádné byty nevlastní. K získání bytů se, kterými poté disponuje využívá také externích služeb jako jsou realitní kanceláře. Věc, která klienty vždy ohromně překvapí je, že si mohou bydlení vybrat dle svých představ, jeho lokalitu a dispozice. Výběr, ale bohužel velice závisí na dostupnosti vybraného bydlení. Důležitým bodem je také nemožnost programu vlastnit více než 20 procent jednotek ve stejné budově, tím je zajištěna ochrana před vytvořením vyloučené lokality. Tento prvek také hraje podstatnou roli při zabydlování lidí s duševní poruchou, díky, kterému se nestane že by tito lidé byli nastěhováni do stejné budovy, ale místo toho jsou integrováni do různých domů a mají možnost zapojit se do mnoha komunit. Jakmile se klient nastěhuje do bytu, který si díky tomuto programu mohl vybrat, začne o něj pečovat a následně jej promění ve svůj domov, kde začne pečovat o sebe.⁶⁴

Další nespornou výhodou této metody zabydlování je rychlost, jakou je možné někoho zabydlet. Díky tomu, že program využívá bytů na běžném trhu, není třeba plánovat složité projekty a čekat na dokončení stavby. Dalo by se říct, že klient se z ulice do bytu může dostat za jediný den. Díky flexibilitě tohoto modelu, je také možnost pro

⁶⁰ *Všeobecná deklarace lidských práv* [online], s. 32, článek 25. (1).

⁶¹ Srov. TSEMBERIS, S. *Housing first: model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek*, s.28-29.

⁶² Tamtéž, s. 29-30.

⁶³ Srov. *Specifická pravidla pro žadatele a příjemce: Kolová výzva č. 80* [online], s. 17.

⁶⁴ Srov. TSEMBERIS, S. *Housing first: model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek*, s. 30-31.

klienty přestěhovat se do jiného bytu, pokud jim jejich stávající nevyhovoval z nějakého důvodu. To vše díky mobilnímu týmu, který není vázaný s jedním místem. Ukončení bydlení neznamena ukončení služby, aneb princip oddělení bydlení a služeb. Všichni klienti mají možnost využít širokou škálu služeb programu housing first, poskytovaných odborníky a multidisciplinárním týmem 24 hodin denně. Tyto služby jsou také lokalizované v přirozeném prostředí pro klienta, to může být jeho byt, sousedství nebo třeba pracoviště. Tento princip také zajišťuje férovost pro klienta například při zdravotních obtížích. Klient se nemusí strachovat o své bydlení, pokud je hospitalizován, protože otázky bydlení a zdravotního stavu klienta jsou zcela oddělené. Neplatí také, žádná korelace mezi problémem s úhradou nájemného, nepořádkem v bytě a případných psychotických epizod. Klient může přijít o bydlení kvůli stejným věcem jako jakýkoli jiný nájemník. Pokud by došlo ke ztrátě bydlení, je tu pro klienta externí tým, který mu pomůže se zabydlet jinde. Další skvělou výhodou tohoto principu je možnost pružně měnit počet návštěv u klienta. Klient ukazující rostoucí tendenci na poli soběstačnosti nepotřebuje tolik podpory jako klienti začínající. A ti, kteří již nepotřebují podporu, mohou nadále bydlet v bytech, které jim pomohli stát se členy společnosti.⁶⁵

Princip klientovy svobodné volby a sebeurčení hraje důležitou roli ve způsobu poskytování služeb. Pracovníci se nezaměřují na to, co je pro klienta to nejlepší z jejich pohledu, zaměřují se na to, co by v daný moment chtěl vyřešit nejdříve. Základem je také ponechání odpovědnosti v rukou samotných klientů, to znamená že, se rozhodují tak jak chtějí, samozřejmě s podporou ze strany pracovníků. Přenechání rozhodování na klientech může být pro pracovníka někdy náročné, protože by rád pomohl co nejlépe, ale musí se držet stranou. Jedině tak totiž klient získá natolik potřebnou schopnost hledat řešení a rozumně se rozhodovat. Jak jsem již zmiňoval, proces rychlého docílení léčení je jednou z velkých výhod tohoto programu, princip zaměřující se na zotavení na to poukazuje. Zotavení začíná klientovou svobodnou volbou. V tomto principu hodně závisí na vztahu klienta a pracovníka. Pracovník musí být přesvědčen o schopnosti klienta zotavit se a tím ho také motivovat, někteří jdou tak daleko že popisují zotavení jako nevyhnutelný cíl. Dále také pracovníci naplňují klienta nadějí, vyjadřují opravdový zájem a starost a za žádných okolností nevytváří ve vztahu nějaké mocenské pozice. Pro některé pracovníky je to přirozené, jiní se to musí naučit. Posledním principem programu housing first je harm reduction. Jedná se o praktický, klientem vedený přístup, který vede k překonání problémů spojených s užíváním návykových látek. Zde je důležitá iniciativa klienta, pokud klient nevnímá svou závislost jako problém není ze strany pracovníků kladen důraz na jeho abstinenci. Náhradou za to je připomenutí toho, co by se mohlo stát, pokud bude klient pokračovat, a jak by to mohlo ovlivnit jeho cíle. Nejedná se o řešení složitých situací klientů, jedná se o markantní snížení rizik spojených s škodlivými, v některých případech i nebezpečnými návyky. Harm reduction je princip opravdu individuální. To, co pomůže jednomu klientovi nemusí mít žádný efekt na druhého klienta. Tento princip je také hlavním filozofickým přístupem celého programu housing first.⁶⁶

Příkladem této metody může být Českbudějovická organizace Mezi proudy, která pomáhá lidem v obtížné životní situaci. Podporu klientům v bytové nouzi poskytují v podobě hledání dlouhodobého, vlastního, běžného bydlení. Jejich služby také zahrnují poskytování sdíleného bydlení a sociální rehabilitace. Tato organizace stojí na

⁶⁵ Srov. TSEMBERIS, S. *Housing first: model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek*, s. 31-33.

⁶⁶ Tamtéž, s. 33-37.

přesvědčení, že každý člověk potřebuje svůj byt, je to místo kde si může odpočinout. Místo, kam se rád vrací a také místo kde má právo na to být nevyrušován. Využívají také metodu housing first tedy bydlení především, ve které jde o poskytnutí standardního bydlení bez nutnosti projít si léčbou nebo nějakým tréninkem. Člověk bez domova, tedy přeskočí všechny krátkodobé ubytovací zařízení rovnou do vlastního bytu. Zde je mu i nadále poskytována individuální pomoc. Tato metoda je jednou z nejvíce revolučních inovací v oblasti boje s bezdomovectvím ve 21. století. Ukazuje se, že housing first pomáhá ukončovat bezdomovectví u nejméně osmi lidí z deseti

3.1.2. Housing ready

Oproti výše zmíněnému přístupu je tento přístup prostupného bydlení, postavený na předpokladu, že osoba bez domova se musí na samostatné bydlení nejdříve připravit, nebo si jej „zasloužit“. Tyto osoby pak mají možnost vstoupit do systému prostupného bydlení, ve kterém se snaží postupovat po jednotlivých úrovních. Každá úroveň má svá kritéria, jejichž splnění je potřebné pro postup do další úrovně. Tyto kritéria většinou slouží, ke zjištění jejich schopnosti a vybavenosti k samostatnému bydlení. Pro tyto osoby je tedy získání standardního bydlení poslední úrovní. Dalším specifikem tohoto přístupu je jeho pohled na bezdomovectví, které vnímá jako složitý, dlouhodobý a nákladný proces, nikoliv jako stav, který se dá snadno změnit. Cílem však zůstává pomoc lidem v bytové nouzi získat znovu standardní bydlení a tím je reintegrovat do společnosti. To vše za pomoci komplexního řešení jejich náročné životní situace. Na individuální přístup, motivaci, a především zásluhovost je kladen velký důraz. Tento přístup je přijímán jako hlavní způsob, kterým se problematika bezdomovectví a obecně lidí v bytové nouzi řeší. Nabízení přístupu prostupného bydlení již nespočívá pouze na obce. Poskytovatelé registrovaných sociálních služeb totiž převzali také velkou roli. Poskytovatelé nabízejí služby sociální prevence, těmi jsou například noclehárny, azylové domy, terénní programy či nízkoprahová centra. V praxi je patrné, že systémy prostupného bydlení s sebou nesou i některé problémy. Mezi, které můžeme řadit nízkou efektivitu sociálního začlenění, vytvoření klientů „točících se v kruhu“, využívajících stále stejné služby, nedostatečnou kapacitu pracovníků pro práci s klienty.⁶⁷

3.2. Zákon o sociálním bydlení

Pro zdárné zavedení zákona o sociálním bydlení bylo nejprve potřeba určit koho se vlastně bude týkat. Definice cílové skupiny, tedy osob, které by pod tento zákon měly spadat. Pro tento účel byla využita typologie ETHOS, společně s tím byly stanoveny tři domény, které tvoří domov, absence takového domova může být považována za bezdomovectví. První doména je fyzická, ta poukazuje na důležitost obývání způsobilého prostoru k uspokojování potřeb jak dané osoby, tak i její rodiny. Sociální doména se soustředí na zachování soukromí a udržování společenských vztahů. Třetí doménou je právní, která popisuje domov jako právní nárok, jistotu užívání a výlučné vlastnictví. Lidé bez domova nejsou však jedinou cílovou skupinou tohoto zákona, další jsou osoby vynakládající na bydlení nepřiměřenou část ze svých příjmů. Nepřiměřená část je na základě doporučení od Evropské komise a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí považována částka přesahující 40 % z příjmů, k tomuto se váže i hranice pro celkovou výši příjmů, ta je určena jako 1,6násobek životního minima po odpočtu nákladů na

⁶⁷ Srov. Prostupné bydlení. *Sociální bydlení* [online].

bydlení. Osobám, které splní podmínky pro zařazení do cílové skupiny, vznikne právo na získání podpory při řešení jejich bytové nouze. Takové právo bude vykonáváno nástroji sociální politiky, mezi které jsou zahrnuté sociální služby, sociální práce a sociální dávky, a také nástroji sociálního bydlení jako jsou sociální a dostupné byty. Systém sociálních služeb specifickěji azylové domy se speciálním režimem krizového bydlení, bude fungovat jako základní pomocná síť. Samotný proces začíná u jednotlivce nebo rodiny, kteří by mohli spadat do cílové skupiny. Žadatel musí v první řadě navštívit úřad práce kde se posoudí, zda spadá do cílové skupiny či nikoli. Pokud je zařazen do cílové skupiny, dostane rozhodnutí o podpoře ze systému sociálního bydlení. S tímto rozhodnutím poté dojde na obec, ve které má nahlášený trvalý pobyt. Obec poté spolupracuje se sociálními pracovníky, se kterými posoudí závažnost bytové nouze žadatele a následně doporučí nejvhodnější systém podpory ve formě sociálních služeb, sociálního a dostupného bytu. Sociální bydlení budou v první řadě poskytovat obce, ty pro zajištění maximální kapacity bytového fondu budou mít možnost využít spolupráce s neziskovými organizacemi, soukromým sektorem nebo církvemi. Obcím vznikne povinnost reagovat na vydaná rozhodnutí o podpoře ze systému sociálního bydlení. Poskytnutí bydlení v sociálním bytě je však provázáno s podmínkou následné spolupráce se sociálním pracovníkem, který s klientem sestaví individuální plán. Neplnění plánu může pro klienta znamenat vyřazení ze systému sociálního bydlení. Naopak v dostupných bytech nebude pro klienty spolupráce se sociálním pracovníkem povinná, bude pouze možností pro ty, kteří si o ni požádají. Nepostradatelnou součástí návrhu zákona o sociálním bydlení jsou nepochybně finanční mechanismy potřebné k zajištění fungování celého systému. Počítá se s finančními prostředky, které pomohou zajistit činnost sociální práce, dále také s investičními a provozními dotacemi, jež jsou potřeba na podporu finanční, podporu sociálních a dostupných bytů.⁶⁸

Pan ředitel odboru sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR David Pospíšil shrnul vyhlídky o novém zákonu o sociálním bydlení takto: „*Zavedení systému sociálního bydlení bude jistě náročné, ale některé obce k němu aktivně přistupují už nyní, nezávisle na zákonu. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR realizuje projekt zaměřený na podporu obcí v oblasti sociálního bydlení, jehož cílem je připravit metodické programy, podpořit mezinárodní spolupráci a vzdělávat obce v této oblasti. Součástí projektu je i pilotní ověření systému sociálního bydlení nastaveného podle Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025, při kterém byla navázána úzká spolupráce s obcemi, které o pilotování mají zájem, aby bylo možno čerpat poznatky z praxe do přípravy metodik na národní úrovni.*“⁶⁹ Jednou z těchto obcí je právě Jindřichův Hradec.

4. Použité metody při sběru dat

Pro získání odhadu počtu lidí bez domova jsem se obrátil na odbor sociálních věcí v Českých Budějovicích, kde jsem byl odkázán na charitu České Budějovice. Zde jsem komunikoval s ředitelem tohoto zařízení panem magistrem Nestávalem, ten mi poskytl potřebné informace. Ty jsem využil jakožto primární zdroj pro určení počtu osob bez domova v Českých Budějovicích. Pro zjištění těchto počtů ve městě Písek jsem využil celorepublikové mapky, poskytující počty osob v bytové nouzi. Mapa vznikla na

⁶⁸ Srov. Sociální bydlení – proč a jak?: Sociální bydlení v České republice. *Sociální práce/Sociální práce* [online].

⁶⁹ Sociální bydlení – proč a jak?: Sociální bydlení v České republice. *Sociální práce/Sociální práce* [online].

základě informací získaných ze zpráv o vyloučení z bydlení za roky 2018 a 2021, zřízených platformou pro sociální bydlení. Tuto skutečnost jsem si potvrdil dotazem na předsedkyni platformy pro sociální bydlení Barboru Bírovou. U Jindřichova Hradce jsem využil skvěle sepsanou lokální koncepci sociálního bydlení, ve které je přesně sepsaná databáze osob bez domova i s podrobnostmi jako počtu dětí, a počtu osob v různých zařízeních.

Pro počty lůžek jsem využil rejstříku poskytovatelů sociálních služeb, ve kterých jsem si pro dané město našel služby poskytující ubytování pro osoby bez domova. Na každé stránce dané služby pak byl vypsán maximální počet lůžek dané služby, někdy i s počtem pokojů. Tato data jsem pak vepsal do tabulek, ve kterých jsem sečetl počet lůžek do jedné hodnoty.

Pro zjištění hodnoty počtu osob na jedno lůžko jsem vydělil maximální možný počet lůžek počtem evidovaných osob bez domova. U každého města vyšel jiný výsledek, který jsem poté mohl komparovat proti sobě. Tím jsem dospěl k výsledku, že Jindřichův Hradec má oproti Písku a Českým Budějovicím nejlepší dostupnost sociálního bydlení. Již v začátcích práce jsem se domníval, že bude Jindřichův Hradec nejlepší a České Budějovice nejhorší. Potřeboval jsem však tento předpoklad potvrdit či vyvrátit.

Závěr

Na závěr bych rád shrnul mou práci. Hlavním tématem mé bakalářské práce bylo sociální bydlení a jeho dostupnost ve třech vybraných městech. V první kapitole s názvem aplikovaná sociální politika jsem se věnoval tomu, co sociální politika je, jací jsou její aktéři a o jaké principy se opírá. Pomocí principu subsidiarity jsem se pokusil o vytvoření mostu mezi sociální prací a sociální politikou. Subsidiarita je totiž oběma disciplínám velice blízká. Zaměřuje se na vytvoření co největší samostatnosti za pomoci individuálního přístupu a postupného přenechávání odpovědnosti v rukou klienta.

Druhá kapitola se zaměřuje na sociální práci, zprvu obecněji a posléze se věnující sociální práci s lidmi bez domova. Jelikož se v mé bakalářské práci věnuji sociálnímu bydlení, jehož primární skupinou jsou osoby bez domova, musel jsem se tedy podívat na samotnou problematiku bezdomovectví. Díky Evropské typologii bezdomovství a vyloučení z bydlení ETHOS, již není natolik složité vytyčit kdo do jaké kategorie bezdomovectví spadá. Já jsem se rozhodl věnovat se kategorii bez bytu a bez střechy tedy dvě kategorie nejvíce vyjadřující bezdomovectví. Tuto skupinu lidí je velmi složité jakkoli přesně spočítat, protože často migrují, schovávají se nebo nechtějí spolupracovat se sociálními službami, které slouží také jako evidence počtu těchto osob. Všechny pokusy o kvantifikaci této skupiny probíhají na poli odhadů.

Podkapitola věnující se bydlení pro osoby bez domova vyobrazuje hlavní cíl mé práce, zjistit jaká je dostupnost sociálního bydlení ve vybraných regionech a následně je porovnat. Ze všech tří měst se Jindřichův Hradec umístil nejlépe s hodnotou 1,01 osob bez domova na jedno lůžko. To může být následek zapojení města do projektu pilotního ověření sociálního bydlení, který pomáhá efektivněji bojovat s bezdomovectvím. Dalším městem jsou České Budějovice, které i přes větší počet sociálních služeb poskytujících ubytování osobám bez domova skončilo na posledním místě s hodnotou 2,70 osob bez domova na jedno lůžko. České Budějovice jakožto krajské město, tedy nejlidnatější město v jihočeském kraji, nabízí lidem bez domova větší množství příležitostí na lepší život, a tedy přitažlivější prostředí. Jedná se o město, kam se osoby bez domova stahují a hledají útočiště. Bohužel na takový růst počtu osob bez domova nejsou České Budějovice se stávající infrastrukturou nedovolující růst sociálních služeb poskytujících ubytování této skupině připraveny. Písek jakožto třetí město vyšlo v poměru ostatních měst na druhém místě s hodnotou 1,17 osob bez domova na jedno lůžko. Jedná se o hodnotu, která není zcela ideální, nicméně poukazuje na možnost, že by město Písek mohlo klesnout na vyrovnanou hodnotu jedné osoby bez domova na jedno volné lůžko.

Ve třetí kapitole se věnuji sociálnímu bydlení, které slouží jako možnost pro lidi bez domova dostat se rychle z ulice. Velmi mě však zaujal přístup programu housing first, tedy bydlení především. Vnímám jej jako lepší model stávajícího systému housing ready, který neklade důstojnost, a kvalitu života klienta na první místo. Bohužel je velmi složité přejít z jednoho systému na druhý. Obzvláště v době, kdy není dostatek možností na běžném trhu. Pokud není dostatek ani na běžném trhu jak tedy může být dostatek bytů určených jako sociálních či jinak cenově zvýhodněných. Jedná se o problém, kterému systém housing first musí čelit. Řešení se nabízí v podobě zapojení soukromého sektoru

a využití jejich kapacit k ubytování osob, které to nejvíce potřebují, s návaznou sociální pomocí.

Informace získané ohledně počtu osob bez domova jsou odhadem, nikoliv přesným součtem. Byly získávány z různých zdrojů. Preferoval jsem, co nejbližší zdroj daného města. Pokud mělo, některé město vlastní databázi osob bez domova využil jsem tu, pokud však nebyla tato interní databáze k dispozici, obrátil jsem se na celorepublikovou mapu, ve které jsou vypsány počty těchto osob. To může mít za následek nejednotné hodnoty. Některá organizace napočítá více osob bez domova než jiná. Výsledná dostupnost je tedy opět pouze odhadem, ačkoli se přesná hodnota může lišit, stále je jisté, že pozice, na kterých se města umístila budou stejné. I když se Jindřichův Hradec umístil na prvním místě s uspokojivým výsledkem, stále však nedosáhl stavu, kdy by na jednu osobu bylo více lůžek nežli jedno. A to vnímám jako prostor pro zlepšení života těchto lidí, kteří častokrát nemají na výběr, buďto přespí venku nebo budou mít štěstí a vyjde na ně volné lůžko.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate: Láska v pravdě: encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7195-414-9, čl. 58.

FABIAN, Anton. *Svet sociálnej práce*. V Košiciach: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2014. ISBN 978-80-8152-097-6.

HRADECKÝ, Ilja. *Definice a typologie bezdomovství: [zpráva o realizaci aktivity č. 1 projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR]* [online]. Praha: Pro Sdružení azylových domů vydala Naděje, 2007 [cit. 2021-11-22]. ISBN 978-80-86451-13-8. Dostupné z: <https://nadeje.cz/img-content/files/docs/odborne/2007dtbezdm.pdf>

HRADECKÁ, Vlastimila a Ilja HRADECKÝ. *Bezdomovství – extrémní vyloučení* [online]. 2. vydání. Praha: Naděje o.s., 1996 [cit. 2021-12-04]. ISBN 80-902292-0-4. Dostupné z: [KREBS, V.; DURDISOVÁ J. *Sociální politika*. Praha: Codex, 1997. ISBN 978-80-7478-921-2.](https://nadeje.cz/img-content/files/docsMATOUŠEK, O. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.</p></div><div data-bbox=)

LUX, Martin. *Bydlení – věc veřejná: sociální aspekty bydlení v České republice a zemích Evropské unie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 8086429121.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

MÍČKA, Roman. *Sociální práce/Sociálna práca: Subsidiarita jako podstatný konstitutivní princip sociální politiky a občanské společnosti* [online]. 13. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2013 [cit. 2022-03-03]. ISSN 1805-885x. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/wp-content/uploads/2020/11/2013-4.pdf>

POLÁKOVÁ, O. *Bydlení a bytová politika*. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-03-5.

PLEACE, Nicholas. *Evropská příručka Bydlení především* [online]. Praha: Agentura pro sociální začleňování, 2017 [cit. 2022-02-06]. ISBN 978-80-7440-159-6. Dostupné z: https://socialnibydeni.org/wp-content/uploads/2018/10/hfguide_cz_171006_orez.pdf

Sociální bydlení – proč a jak?: Sociální bydlení v České republice. *Sociální práce/Sociálna práca* [online]. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2016, 2016, 16(3) [cit. 2022-02-06]. ISSN 1213-6204. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/online-clanky/socialni-bydleni-proc-a-jak/>

TSEMBERIS, Sam J. *Housing first: model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek*. Přeložil Lenka FALTEJSKOVÁ. Praha: Platforma pro sociální bydlení, 2020. ISBN 9788027078639.

TOMEŠ, Igor. *Obory sociální politiky*. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788073678685.

Všeobecná deklarace lidských práv [online]. Česká verze. Praha: OSN Česká republika, 2015 [cit. 2022-02-17]. ISBN 978-80-86348-42-1. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/3156327/Vseobecna_deklarace_lidskych_prav.pdf.

ZLONICKÝ, Jan. Sociální bydlení – proč a jak?: Proč potřebujeme sociální bydlení a co to je. *Sociální práce/Sociálna práca* [online]. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2016, 2016, **16**(3) [cit. 2022-02-06]. ISSN 1213-6204. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/online-clanky/socialni-bydleni-proc-a-jak/>

Internetové zdroje

Azylové domy: Dům svatého Pavla. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=fe7a02a72b09b4b9&SUBSESION_ID=1647519304137_1

Azylové domy: Azylový dům Filia. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=fb9951cdd4fe6b01&SUBSESION_ID=1645372408036_3

Azylové domy: Azylový dům Filia pro matky s dětmi. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=60cdc42b17adaccb&SUBSESION_ID=1647519427984_1

Azylové domy: Krizové centrum pro matku a dítě v Kostelci. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=ba57449588beee24&SUBSESION_ID=1647519504976_2

Azylové domy: Domov pro matky s dětmi. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=68fff29559d08650&SUBSESION_ID=1647521951053_12

Azylové domy: Azylový dům Rybka Studená. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=8797fdf018a74ed7&SUBSESION_ID=1647521867821_8

Azylové domy: Charita Veselíčko - Domov sv. Alžběty pro matku a dítě. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=8797fdf018a74ed7&SUBSESION_ID=1647521867821_8

17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=330a5387a922fe2c&SUBSESSION_ID=1645379328839_1

Bytová nouze: Písek. Ukončování bezdomovectví [online]. Praha: Platforma pro sociální bydlení, c 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.ukoncovani-bezdomovectvi.cz/>

Definice Housing First – bydlení především. Socialnibydeni.org [online]. Praha: Platforma pro sociální bydlení, 2018 [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://socialnibydeni.org/slovník-pojmu/housing-first-bydleni-predevsim>

ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR: [Dokument PDF]. Feantsa.org [online]. Brusel: Evropská komise, 2021 [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: https://www.feantsa.org/download/cz____8621229557703714801.pdf

Etický kodex: pro členské organizace Caritas Internationalis [online]. Praha: Charita Česká republika, 2015 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/014/001669.pdf?seek=1576581851>

Glossary of summaries: Subsidiarity. Eur-lex.europa.eu [online]. Lucemburk: Publications Office of the European Union, 2013 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/subsidiarity.html?locale=en>

Koncepce bydlení města Písku [online]. Písek: Evropský sociální fond, 2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: https://www.mesto-pisek.cz/assets/File.ashx?id_org=12075&id_dokumenty=35724

Lokální koncepce sociálního bydlení města Jindřichův Hradec [online]. Jindřichův Hradec: Evropský sociální fond, 2020 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.jh.cz/filemanager/files/374480.pdf>

Mezi proudy: Výroční zpráva 2020 [online]. České Budějovice: Mezi proudy, 2020 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/1Cb-PiFG7Wbt6aWTvCFbOuZDCWmMmKLnX/view>

Město České Budějovice v číslech 2021: 3. Území a podnebí. Czso.cz [online]. České Budějovice, 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/mesto-ceske-budejovice-v-cislech>

Noclehárny: Dům svatého Pavla. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=0896e11fd6573c57&SUBSESSION_ID=1645374308500_9

Noclehárny: Noclehárna sv. Antonína. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=5379b2fab1c97d40&SUBSESSION_ID=1647521867821_8

Noclehárny: Městské středisko sociálních služeb. Registr poskytovatelů sociálních služeb [online]. Praha: OKsystem, c 2006 - 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z:

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=759ac9c2983e246afc26e9f0737bbefd&SUBSESSION_ID=1647520503023_5

O městě. C-budejovice.cz [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/o-meste>

O nás: Mezi porudy o.p.s. Meziproudy.cz [online]. Praha: Platforma pro sociální bydlení, 2018 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.meziproudy.cz/o-nas/>

Prostupné bydlení. *Sociální bydlení* [online]. Praha: UNISMINI [cit. 2022-03-14].

Dostupné z: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydleni/zakladni-informace-o-sb/prostupne-bydleni>

Sdílené bydlení. *Meziproudy.cz* [online]. Praha: Platforma pro sociální bydlení, 2018 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.meziproudy.cz/nase-sluzby/sdilene-bydleni-2/>

Sociální bydlení. *Jh.cz* [online]. Praha: As4u.cz, 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.jh.cz/cs/mestsky-urad/odbory-uradu/odbor-socialnich-veci/projekty/socialni-bydleni.html>

Specifická pravidla pro žadatele a příjemce: Kolová výzva č. 80 [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/b39d40b9-5a49-4980-9fef-c9645b335aaa/Specificka-pravidla_80-vyzva_SVL_SC-2-1_v-1-4.pdf.aspx?ext=.pdf

Základní informace. *Jh.cz* [online]. Praha: As4u, 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.jh.cz/cs/mesto/zakladni-informace.html>

Abstrakt

KARÁSEK, Š. *Porovnání dostupnosti sociálního bydlení v regionu Českých Budějovic, Písku a Jindřichova Hradce*. České Budějovice 2022. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra sociální a charitativní práce. Vedoucí práce J. Šetek.

Klíčová slova: sociální bydlení, bezdomovectví, housing first, bydlení především, dostupnost sociálního bydlení, subsidiarita

Práce se zabývá dostupností sociálního bydlení ve vybraných městech. Cílem práce je zjistit jaká je dostupnost sociálního bydlení v jednotlivých městech a posléze ji porovnat. Dostupnost je vymezena jako uspokojení poptávky nabídkou, tedy kolik osob bez domova spadá na jedno volné lůžko. V první kapitole se věnuji sociální politice a jejímu odvětví, bytové politice. Poukazuji také na důležitost subsidiarity. V druhé kapitole jsem se zaměřil na sociální práci obecně a poté na osoby bez domova. Druhá kapitola také obsahuje zjištění a následné porovnání dostupnosti. Ve třetí kapitole se věnuji sociálnímu bydlení, obzvláště pak sociálnímu bydlení z pohledu programu housing first, tedy bydlení především. Čtvrtá kapitola se týká použité metodiky při tvorbě práce.

Abstract

Comparison of the availability of social housing in the region of České Budějovice, Písek and Jindřichův Hradec

Key words: social housing, homelessness, housing first, availability of social housing, subsidiarity

The thesis deals with the availability of social housing in selected cities. The aim of the thesis is to find out what is the availability of social housing in individual cities and then to compare it. Availability is defined as the satisfaction of demand by supply, ie how many homeless people have access to one available bed. In the first chapter I deal with social policy and its branch, housing policy. I also point out the importance of subsidiarity. In the second chapter I focused on social work in general and then on social work with homeless people. The second chapter also contains findings and subsequent comparison of availability. In the third chapter I deal with social housing, especially social housing from the perspective of the housing first program, ie housing in particular. The fourth chapter deals with the methodology used in creating the work.